

Baltijas Semkopis.

Apsteļamš:

„Balt. Semt.“ Administrācijā, Ār. Rigas Raikū-eelā
N 14, Puhjiču Gēd. u. beebra gr. bodē, un redakcijā:
Zelgavā, Ratoju-eelā N 2. Beļ tam Rigā: Šilling'a,
Kapteina un Luņawa gr.-bodis un pee kopm. Lerchendorff,
pils. Raikū-eelā N 13. Zitās pilsetās: wifas gr.-bodis.
Uļ lauķeem: pee pag.-wald. mahzitateem, skolotajeem, r.

6. gads.

Rigā, 11. jūnijā.

Makfā:

Ar Beelitumu: par gadu 3 r. 40 k., par 1/2 gadu 1 r. 80 k.
Beļ Beelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 k.
Par peejuhtičanā ar pastu uļ katru eļemplari, ween'
alga waj ar jeb beļ Beelituma, jamašā 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. S l u d i n a j u m u s peenem wifās
apsteļamās weetas pret 8 kap. par šķtu riindmu.

N 24. Zihdi ar Baltijas Semkopi ik nedetas isnahļ Beelitums ar stahsteem un derigu laika-kawekli; **1880.**
makfā 1 rub. 40 kap. par gadu, 80 kap. par pušgadu.

Saimneezibas nodafa.

Mehfloschana preefch nahkamās seemas-sehjas.

Uzmanigs semkopis, notuki kahbus gadus wadijis šho waj to
saimneezibu, eepašstahs ar winas tihrumu dabu un prot tanis tad
parahdit katru stuhriti, kas wina zeribu ne reti aprahpis. Šchahdu
stuhriču ne-auglibu, kurai alajch kahds dabigs zehlons, šchoreij ne-
nemšim sawā ihpaichā ismekleschanā, nedš ari peeminešim lihdsjektus,
kā to glahbt; mehš tikai wispahrigi šajim zil ne zil wahrdu
tihrumu-mehjloščanas labad, kas nupat šahfusehs waj
šahļsees.

Ar leelu preeku waram leezinat, ka muhsu araji jeb masgrunt-
neeki beidšamōs gadōs leeliski zentušchees kluht uļ preefchu, panahst
tos semkopibas augtus, kahbus weetahm bauda leelgruntneeki, kas
šawus tihrumus isstrahdā ar teizameem darba-rihkeem un pareiši
mehflo. To eewehrojuschī ij pilnas pahrlēzināšchanahs drihtstam
šajit, ka pehz ne wijai ilgeem gadeem tehwišā semkopibas sinā maš
wehl lo redsešim no šawu weztehwu pehdahm, pat ir ne šluktes
aprinti un pee Witebškas gubernas robeschahm.

Kas ar usmanibu buhs lašijis muhsu raksteenu iči laikraksta
22. numurā, tas laikam wehl nebuhs peemiršis tahs weelas, kuras
augi wiswairaf usnem ij jemes un usnehmuschi pawalkā šawas attih-
stičanahs labad. Beļ stala mehšleem mehš, sinadami waj nesinadami,
tahs augeem ari zitadi peewedam. Kur lihrumā p. p. truhka kahda
teefa fosforikahbes, tur šchahdu truhkumu lihds šchim pa leelakai
datai mehgina islihdinat ar superfosfateem. Un tas bija pareiši,
kamehr šho weetā nesinaja waj negribeja kehrtēes pee zita lihdsjekta.
Waj minetā fosforikahbe, ihpašchi semgrahdigōs superfosfatōs, pretim
ziteem škunstigeem mehšleem nebija pa dahrgu, to, kā leelahs, reti
kahds buhs apdomajis; superfosfatu tirgotaja ušteišchanahm ne reti
tizejam, superfosfatus pirkahm un aismatšajahm. Neeka leetu, maš
kapeiku wehrtu, nodomajuschī pirkt mehš kaulējamees, grosam un to
šmalķi apšlatam no wifahm pušehm, šahrodami ar to jo tumaki eepa-
šihtees, pirms nosšaitam naudu. Cepašišchanahs ar superfosfateem
tahdā wihšē naw isdarama; tapehz zeen. laštajeem gan patišs
wismasaf dabuht sinat, ij ka top šagatawoti šchee superfosfati.*)

Beļ kaulu-milteem un guano (juhtas-putnu isšahrnijumi)
isleetā preefch superfosfatu taišičanas ari koprolitus (pagahjušho
gadu tuhstōšču, pa tam ismirušho dšihwneeku, par akmini palikuschēe
isšahrnijumi), no kureem weetahm semes klepī atronahs it prahwi
krahjumi, pat ari deenwidus Kreewijā; jo projam isleetā apatitu,
fosforitu un zitas šcheem radā ešošos alminu-šugas. — Ši ta
gan waram noprast, ka superfosfatu mehšlodamais špehš alajch uļ-
luhšojams par tahdu, kas loti šchaubigs, stahwots pilnigi fabrikantu
rošās, un beļ mahšlīstas jeb kimīstas pahrbaušičanas wijai ne-
uštizigs. Jo projam waram buht pahrlēzinati, ka mitrōs špihkerōs
ilgi gulōšchee superfosfati špehšā teešcham nepeenemahs, jo wairaf
turpreti no šchi zil ne zil šaudē, paleef gabalaini, tā ka pehzat ar
apnikumu štundahm apšahrt janodarbojahs, kamehr maiju superfosfatu
dabun šmalķi šakult, isfehšchanāi derigu. Tīpat ari mehšlodamais
špehš eet mašumā, kad superfosfati, tos leetū wedot, paleef šlapji.

*) Šchis jautājums „B. Semkopi“ jau plaschi un gari isšaidrots; bet sem-
kopjeem tas ir wijai šwargis un tadehļ berehs leeti, ka to aikal no jauna un ari no
zitas pušs pahrrunahs.

Un ja wiju to teešcham eespehtu nowehrst un ja superfosfati ari zitadi
gluschi beļ kahdas mainas, tad tee tatschu wehl ir daudš dahrgaki
ne kā p. p. kaulu-milti, kā ar apakšchejo rehšinummu to tuhliit
peerahdišim.*)

Pirzejs par šawu naudu šanem:

	fosforikahbes	šlahpella.
kaulu-miltōs	par 660 kap.	52 mahrz. un 4 mahrz.
semgrahdigōs superfosfatōs „	405 „	26 „ — „
augstgrahdigōs „	775 „	40 „ — „

Mahrzina fosforikahbes superfosfatōs kā redšam, makfā
15 1/2—19 1/2 kap., kaulu-miltōs tikai 12 kap. un lihdi ar to wehl
dabunam 4 mahrz. no dahrgā šlahpella gluschi kā pa welti. Ar maiju
kaulu-miltu tadehļ panahkam daudš wairaf ne kā ar diweem mašeem
semgrahdigā superfosfata, nerekšinos ka kaulu-miltus nembami pamasi-
najam fraktes-naudu waj širgu škaitlu preefch aišwešchanas mahjās,
ne masaf isfehšchanas darbu, wiju uļ pušt. — Semgrahdigee super-
fosfati ar tikai 13 % fosforikahbes atmetami, kas tikai wehrti knapi
3 rub. mašā.

Šan nu it labi šinam, ka ar šawu klaijo špreedumu duram
lapsenu pušli, bet nebihstamees; jo patešibai taf alajch paleef wiršroka.
Semgrahdigo superfosfatu fabrikanti un pahrdeweji, semkopju graščus
krahwuschī kaudšē, tagad laikam zeetihs kluju waj pilnā riklē ša-
nemsees kleegt un mehginahs zelt neslawu kaulu-milteem, ihpašchi
pahrmēdami teem jo lehnatu darbošchanos pee augu pirmās attihsti-
čchanahs; no knauscha istaišihš elefantu. Bet pirzeji lai nepašlauša
tahdahm wehja grahbsiščchanahm, jo wairaf turpreti lai nepeeniršī šodolu,
kas gul tani pašišlamā šakamā wahrdā: kas šunim aši pazels, kad
pats to nedarihs.

Pastahwigs šaufums waj pahrlēzigs šlapjums semē šinams aiš-
kawē tik labi kaulu-miltu, kā ari superfosfatu šemigo darbošchanos,
bet pee tam taf newaram dot wainu škunstigeem mehšleem. Šaiša
nepeezešchami waijadsigām palihgam aba pretojahs šlapjā waj šiprā
mahla-jeme, nelaišch gaisam pilnigi špeestēes zauri un eegrosit kimīsto
darbošchanos, kamehr tšchaganā un šaujā šmilts-semē atkal truhstī
waijadsigā mitruma, beļ kura klahtbuščchanas fosforikahbe paleef ne-
iskufuš. Anglijā Wahzijā un zitur, kur semkopiba eenehmusi augstu
stahwotli, semkopji atšinuschī, ka kaulu-milti šewiščhi tad no leelas
šwehtibas, kad tos isleetā preefch seemas-sehjas tahdōs tihrumōs,
kur ne wijai weegla un ne wijai šingra, t. i. mahlaina
šmilts waj šmiltaina mahla seme. Jo projam ir pilnigi apšiprinajees,
ka škunstigeem mehšli alajch jo wairaf augtu isdōb, kad tos ne-
isfehji weenus pašchus, bet nem par palihgu stala-mehšleem tani mehrā,
ka pušs wesuma no šcheem tad mehšlo tīpat, kā kad buhtu nehmušchi
pilnu wesumu. Pušs jeb 40 mahrz. šmalķu un šautetu kaulu-miltu
eespehji isšlapet wismašaki 3 pudi jeb weselu pušru prahwako rubju-
graudu ar tam lihdsigo šalmu wairumu. Papuwē uļ pušraweetas
tadehļ peeteef 10 weenjuhgu waj 7 diwjuhgu wesumi stala-mehšlu uļ 5—6
pudi kaulu-miltu.

Bet ja kahds šchaubitos nemt kaulu-miltus superfosfatu weetā,
wīnu druščku paluštās darbošchanahs labad, tad ir preefch bailigā

*) Rehšinumam par pamatu nemtas tahs ženas, kahdas šchimrihšcham pašahw
pee J. W. Grahana k. semkopibas waijadsibu andešs-šimā, Rigā, eepretim Lušumas
bahnušim. Pehz tahm no šauteteem Šw. Peterburgas kaulu-milteem pa
6 rub. 60 kap. dabunam maiju jeb 6 pudi ar 24 % fosforikahbes un 2 % šlahpella,
no semgrahdigēem superfosfateem (13 % fosforik.) par 4 rub. 6 kap. un no augst-
grahdigēem superfosfateem (20 % fosforik.) par 7 rub. 75 kap.

netrubhst apmeerinafchanas un deriga padoma. Semkopji proti, kas gadeem isleetajuschi kaulu miltus mehslaschanai un tadeht ar wimu dabu pilnigi eepafinufchees, semi fahrtajot jeb maisot jau issehj kaulu-miltus un pa-ar tos uf 5—6 zelu, justament tai dñkumã, kurã labiba attihsta un schfeterẽ fawas faknes. Fosforfshbe, lihds sehjamam laifam pilnigi iskusufi un pahrgahjufi semẽ, jauno sehju tad meelo ar patihfamo baribu un fpehzina. Preefsh wafarajas atfal kaulu-milti issehjami rudeni un reisã ar rugajeem pa-arami. Tã tad nu ari finam wisdrofshalo lihdselli, kaulu-miltu pafuhtribu lauit un kalpinat, pafuhtribu, kas weenigi pastahw eefsh tam, ka kaulu-miltõs isfistitahm tauku dakohm wajaga zil ne zil laifa, kamehr gajfa eespaiddi semẽ eegrosijufchi un pabeigufchi wajadõsigo puhdeschanu.

Kas ar sawu stala-mehflu krahjumu nedomã isfifti un trubhumu grib isfihdsinat ar flunstigeem mehfleem, tas darihs labi, kad kaulu-miltus apgahdahs drihjumã, lai waretu tos noguldit semẽ tai laifa, kã to mahzijam.

Scha gada „Balt. Semf.“ 9. numurã jau sozijam, ka eepirfshanas preefsh semkopibas tifa leelafajãs piliebtãs isdaramas un wislabaki tahdã wihjẽ, kad is weena un ta pascha pagajta wairaf semkopju fabeedrojabs, isweiledami is fama widus puhru ustizamu wihru, kam eepirfshanu preefsh wijeem kopã usdod. Tahda fabeedrojahanas, ihpafchi flunstigo mehflu labad, ir no leela swara; jo kimiffo analifi tad warehs dabut bes ihpafchas malfas. Proti katram pirzejam, kas nehmis wismafaki 30 pudu flunstigo mehflu, ir teefiba pagehret, lai Migas politechnilas kimifkã ismell. stanzija pahrbaudda, arig pirktõs mehflõs wif apgalwotee weeli teefsham atronahs, ar ziteem wahrdeem, waj preze til laba, kã ta peefolita. Scho teefibu eeguhst tee pirzeji, kas flunstigus mehflus pirkufchi no tahdeem kopmaneeem, kas sawus mehflus padewufchi minetãs stanzijas pahrbauddifchanai. C. D. L—ch.

Red. peefshim. Praktifkã dshwẽ scho teefibu, zil mums finams, mehflu pirzejem labprahnt nowehl ari tee ziti kopmani, bet schi teefiba nebuht naw til leela, jo weena tahda analife malfã tifa pahru rublu. — Rahdi kopmani tagad sawus mehflus padewufchi £. ism. stanzijas pahrraudfiba, tas mums wehl naw finams, bet zerams ka min. stanzija to ari masgruntneeteem darihs finamu.

Padoms teem, kas kulamãs maschinees ar firgeem djenamas, grib eegahdatees.

Mans noluhls ir, ar schahm rindinahm semkopjus uf pajchu taifitahm, wiswairaf no loka pastahwofschahm, kulamahm maschinehm darit usmanigus, jo tahs preefsh labibas kulshanas ir daudf wairaf to wehrtas, ne kã fabrifõs no ischuguna leetõs. Preefsh kahdeem gadeem, kad few kulamo maschini gribeju eegahdatees, wehl domaju, ka no pajchu meistara, kaleja un galdneeka taifitahm kulamahm maschinehm til neeki ween war buht, bet nu esmu zaur peedfshwojumeem nahjis pee glufchi zitada spreeduma. Dinaburgas apfahrine kul labibu wiswairaf tik ar schejeenes amatneeku taifitahm maschinehm, no turahm tahs pehbeja laifa taifitãs koti weegli eet, daudf pahrahdã, neluhst un pee tam til pus til daudf malfã, kã fabrifõs taifitas ischuguna maschinees. Rahdam semkopim schẽ agraf taifita kulama maschine malfajot tifa 105 rub. un otram, manam kaiminam, pehrwafar taifita 145 rub. Schi nauda gan ne weenu no tahdas maschinees eegahdashanas newar atbaidit, it ihpafchi kad wehl eewehro, ka if katru fadilufchu weetinu prahstigs semkopis pats, bes justifshanas uf fabrifki, war falahpit. Schejeenes pajchu taifitãs kulamãs maschinees pastahw is tahda kemju rata, kahds tas ir pee linu mihstamahm maschinehm redjams. Schim ratam ir lihds 130 kemju, bet to warot wehl wairaf buht, jo tad firgi pee kulshanas warot eet pamafitinam, kas preefsh darbafirga ir leela leeta. Schis prahstais loka rats pee welboma peestiprinats dahrgã, smagã un ne wifai ilgi isturofshã gepela weetu, pee ischuguna maschinehm, pilnigi peepilda un nemas gruhstal negreefshahs, kã schis, kad til stahwa welboma galõs ir labs dseljs un tehrauds. Tahds kemju rats esot stiprafk, kam kemes stahw dimãs rindãs, jo zaur to starpa starw weenu un otru kemi ir leelala, kadeht tas til drihst nesaplifstot; ari ta masã rata jeb spoles tapas, kas leelã rata kemẽs fer, ilgal isturot. Schi spole ir tahda pate, kã pee linu mihstamahm maschinehm, til ta ir uf balkena gala uflaifta, kura (balkena) otrã galã ir leels rats ustafits, kam zaurwehrã ir kahdas 7—8 pehdas; jo schis rats ir leelafs, jo ahtraki greefshahs

kuhlejs un labaf un wairaf kul. Agraf taifitahm maschinehm minets rats mafaks, tadeht ap to ir baschi loka flufshus peelaidufchi un peefitufchi. Schis leelais rats ispilda dahrgã gepela weetu; uf schi rata un kuhleja (tromeka) loka ripu usleek fiksnu, kad kul. Zapeemin, ka tam stahwajam welbomam, zaur fo dihfsteles preefsh firgu peehjughshanas eet zauri, nebuht til waren leelam newajaga buht, jo uf dihfstelehm ir eelafiti pabeefi dehti, kas tahm nelauj paleektees un welbomu plehst. Uf scheem stutu dehleem ir ari kafites peestiprinatas, preefsh ausu eebehrshanas firgeem. Pats kuhlejs ir taifits pehz fiteju maschinu sistema, t. i. ar krijahm lihdsigu eelafiti, ap kura koleem ir beesas dselja schines peefkruhwetats, kas labibu pret tahdahm pajchahm wirfã eeriftetahm schinehm isfit. Kuhleju bes jalmu kratitaja taifot par 25 rub. Maschinees ar tehrauda afu galeem un tahdahm pajchahm bufshem ejot weeglaki ne kã kad afs loka greefshotees; afs galus ari sawadas sortas loka, kas pee mums neaug, redseju eelafitrus. Sahneem leelajam ritenam, uf ka kulot fiksnu usleek, redseju peestiprinatu mafaku riteni, kam 3—4 pehdas zaurwehrã, uf schi ritenifcha tad fiksnu lelot, kad grib linus mihstut, jo linu maschinees ruleem wajaga daudf lehnaki greefstees, ne kã labibas kuhlejam.

Maschinees fiksnuas pee kuptifcheem ir dahrgas, tadeht kahds kaimneeks preefsh sawas kulamãs maschinees pats fiksni taifijis. Dinaburgã Amerikas (Anglu) soles gabalu nopirzis, wufsch to 4 zel. platãs fiksnes fagreesis un tahs ar ahdas fiksniinahm, tapat kã tas ir pee pirktahm fiksniinahm redjams, fashuwis, wairaf reifes ar trahnu stipri eefmehrejis un issteepis. 36 pehd. garã un 4 zel. plata fiksna, ar kahdeem pahreem atflufufchu solu, tam malfajot tifa 13 rub. un nemas fliftaka ne-efot, kã wina kaiminam, kas par sawu fiksni Warfshawã aifmafajis 29 rub.

Es domaju, ka scho isho aprafstu par schejeenes pajchtaifitahm kulamahm maschinehm zaurlafijis, if katris warehs nopraf, kahdas tahs isfkatshs un uf schahdu lihdsigu wihji it kreetnu maschini eegahdajees, zaur lo tas isfargajees no daudf tuhstufschahm nelaimehm, mifeshchanahm, weltigas naudas un laifa tehrina, kas ir il pee katras ischuguna maschinees, waj ta pirkta pee eeflaweteem kopmaneeem, waj zitur fur. Mans kaiminufsch ar tahdu pajchu taifitu kulamu maschini no pulksten 3. rihta lihds wafaram, ar teem pajcheem 4 firgeem iskuhlis 170 puh. anju, pee kam firgi til maj flapji tilufchi; orrs kaiminufsch, kam kemju rats un tas rats uf kura fiksnu usleek, ir labi leelaki, ar diweem un trim firgeem wehl weeglat tilpat daudf warot isfult. Labibu minas tilpat tihri, pat flapju, kã ischuguna maschine isflu.

Wefshgalu Kahrlis.

Mufchu jahles. Mufchas war is kambara itin lehti isdift, kad firbifchu lapas usleek uf oglehm un ar scho twaifu kambarus isfwehpina. Mufchas ismuhl pehz tam itin ahtri, waj ari nobeidjahs. Putnini, kas kambari atrafios, ir ja-ijness ahtrã, tapat ari pats nedrihst kambari paliti, jo no scheem twaifkeem dabon drih galwas jahpes. Wisulabakais lihdsellis, kã mufchas no leetu apraifijshanas atturamas, ir lojberu-ela, kuras smarfchu mufchas newar panest. Mehbetus, bildees 2c. war no mufchahm isfargat, kad tahs masgã ar uhdeni, kura 4—5 deenas kniplaki mehreteti.

r.

Rabas finepes fagatowo schahdã wihjẽ: wisupirms janem 1/4 mahrz. dselteno- un 1/4 mahrz. falo-finepju milti, tee jafamajfa kopã un tad japeeleij itin wahroschs uhdens. Pehz tam, kad schis maifjums atdsifts, japeeleek 8 grami fasmalfinata zimente, 4 grami wirzunnelfes un 125 grami zifura. Schis wif jafamajfa labi ar finepehm un trauks tad apseets waj zitadi kã zeeti alstafits janoleek preefsh bruhka.

Grundulis.

Rabums pee wefshas majgafshanas. Wefchu majgajot leetã arweenu praflu jodã. Ta weetã war nent pufs jodã un pufs borafju. Pee tam pataupihis ne ween darbu, bet ari wefcha buhs daudf baltaka. Smalku wefchu majgajot, peetifs ari kad nems 1/4 waj 1/4 daku borafja.

—r.—

Lihdsellis pret lopu mehri. Kahdã Schlesijas semkopibas awifẽ atrodahs afnojums par jaunu lihdselli, kas esot koti derigs pret lopu mehri. Schis lihdsellis pastahw eefsh tam, ka lopeem jadd dihfku- un afu-uhdena weetã — juhras uhdens. Sehrgas laifa schis lihdsellis israhdijses arweenu par wifai derigu. Kur juhras uhdena

nebuhtu, tur war islihdjetees ar fahls uhdent, kas preefch schi noluhfa tikpat derigs, waj ari ar alminu fahli, kas flës eeleekama.

—r.—

Ka siwis war itin ahtri no swihneem notihrit. Wisu-pirms siwis ir ar duhreenu pee schaunahm uf muguras pusi janofauj un tad ar kahdu lupatu wisas glotas labi janoflauka; pehz tam ta jaeabahsch 50—60 grahdu farsta, gandrih wahroscha uhdent un jatura 2—5 sekundes. No uhdena iswiltas siwis war 1—2 minutes ar prastu kufnas nasi itin brangi noswihnot, bes ka pee tam kluhtu siwsu ahda jaftrambata. Grundulis.

Osolu sihles preefch wistu barofchanas. Kahda Wahzu awise raksta, ka rudeni salafitas, krahni jakaltetas un miltos samaltas osolu sihles ir itin branga wistu bariba, kas oludehshanu lotti weizinot. Schi noluhfa deht japeeteef drusku no scheem milteem pee wistu baribas, kas tad remdena fatafita jadod wistahm ehst. Wislabaki buhs, kad sihtu miltus jatafihis eejawa un is ta plaukstas leelumä jafpeetos kufulifchus fashahwehs. Katru reiju wistas ehbinot, war no kufulifcha wajadfigo daku nolaut un samafit ar zitu baribu, pehz tam, kad jafaktis eejaws eepreefch ir atmehrzets filda uhdent. Preefch 12 wistahm peeteef schahda kufulifcha dimpadsmita daka. Loti derigi buhs, kad pee baribas peemafihis fagruhstas olutshaumalas waj iswahritus jeb fazeptus un samaltus kaulus. Ta ehbinatas wistas esot lotti tichalkas dehjejas. Ja wistas grib tilai nobarot, tad derigi, gailus no wistahm turet atschirtus. † † †

Sirnu pahstes. Ji sirnu pahstehm, kamehr tahs wehl fahas, war sagatawot itin brangas wirzes. Pahstes ir labi janowahra pehz tam, kad drusku ogkufahbais natrons peelitts*). Pehz wahri-fchanas uhdens ja-iffahsch zaur beesu drehbi un pehz tam, kad pee nolahsta uhdena drusku zulus peelitts, tas atfal tik ilgi jawahra, lihdi wijs paleef itin bees. No schi wahrijuma weena tehjas karote pee gatas-supas peelitta, jmet pilnigi pehz frishahm pahstehm. Wahrijumu war lotti ilgi uiglabat un jeema waj tad isleetat, kad frifchi dahrsu augli wais naw dabonami.

Kas darams, kad gowis pee flausfchanas peenu aistura. Dajchahm gowihm peemihst tas nelabs eeradums, ka tahs pee flausfchanas peenu aistura. Schi waina ronahs waj nu zaur to, ka flauzejahs, nepradamas ar gowihm ap-eetees, tahs fatragina un tad mehgina ar waru isflaukt, waj ari zaur to, ka wafaras laika muschas un dunduri gowis moja. Pret scho eeradumu ir itin brangs lihdsjeklis. Ja pee gowu flausfchanas schi nepatifchana atgaditos, tad wajjaga flauzejai rokas uf augfchu pafkeepit un uf mugura kaulu uslikt tani weeta preefch guhshahm, fur tad ar pirkstu galeem tik sipri jafpeesch, jif eefpehjams. Scho padomu pafneedi kahda Anglu awise un peemin, ka pehz speefchanas gowe isdodot wiju peenu ij tesmena bes kahdas pretofchanahs. Skalds.

Kartupetu leetaschana seepju weeta. Kartupelus war ari itin brangi leetat seepju weeta. Preefch schi noluhfa kartupeli jawahra, bet ja-attahji puiis zecti, lai tee weschu rihwejet rokas ne-iffchliht. Ar kartupeetem majgata weschu ir dauj tihrata, ne ka ar seepem un jahrmu majgata. Krahsai kartupeli nekahdejet. — Jhstu un wiltigu sihdu majgajot kartupelus warot leetat ar labato sekmi. §.—

Kastana kofa augli un seedi. Tapat ka kastanu kofa, ta ari wina augli buhs wispahrigi deefgan pafihstami. Mineta kofa anglus un seedus war lotti labi isleetat preefch dajchadeem derigeem noluhkeem. Kastana kofa augli, ka pafihstams, naw wis tik masi, tadeht tos war itin brangi jalafit, ihpafchi rudent pee plifkala, kad tee eenahlfchees nobirist no kofa. Kastanus war leetat: preefch stehreles sagatawofchanas, preefch tahru isdihfchanas is puku-podeem un no wina seedeem war sagatawot itin brangu jmechri preefch dajchadahm kaulu ligahm.

Stehrkeli sagatawo ta: Kastani ir janoloba, jaeleef uhdent, jarihwe, ja-eleef atfal uhdent, tad ar rokahm ja-iffpaida un ja-iffahsch.

*) Oglufahbais natrons = kohlenfaures Natron, ir dabonams katra apteki bes daktera rezeptes.

— Beefais eejaws jaleef wehl reif uhdent, ja-iffmaifa un tad atfal ja-iffahsch; wijs tas, kas pehz schi darbu seeta atleefahs, jamet projam. Jifahstais eejaws ja-iffahsch wehl reif zaur jo smalkatu seetu un tam jalauj lihdi otrai deenai stahwet uhdent. Otrai deenai fahsch palizees uhdens ir no wirsus ar wiju, kas wirs uhdent atrodahs, janoleij. Uf traufa dibena nostahjuschees milti ja-affleij ar flaidru uhdent, ja-oppmaifa un ja-iffahsch, pee kam seeta jaeleef mulk waj zita tam lihdsiga smalka drehbe. — Kad wijs tas padarits, tad nekaidrais uhdens no wirsus tik ilgi noliejams, lihdi tas nostahjees isfatahs itin tihrs. — Kad beidjot tas ir panahstis, tad milti ir usleekami uf kahdu flaidru linudrehbi un jafchahwe. So leelaku tihribu pee tam eewehros, jo flaidraka un baltaka buhs ari stehrele; ihpafchi wajadfehsh uj to luhlot, ka stehreles sagatawotaja rokas ir tihras. Kastanu stehrele esot dauj labata un baltaka, ne ka is kartupeetem sagatawota stehrele.

Lihdsjeklis preefch tahru isdihfchanas is puku-podeem jafagatawo uf schahdu wihfi, kas nebuht nebuhs tik smags un nepatihlams darbs: salafitee kastani ir jafakaltä, smalki jafagruhsh un jafamaisa ar uhdent. Pee weenas dalas uhdent war peelitt desmit dalas no fagruhkeem kastaneem un tad ar scho majijumu war pufes apleet, pee kam nebuhs peemirist, apafschajo puku-podu zaurumu attafit wafam, lai tahru waretu isliht.

Lihdsjeklis pret kaulu ligahm. No pilnigi isplautuscheem, jaukeem kastana kofa seedeem jaeleef kahda daka pubelf un ja-usleij itin tihrs, nejamafis schpirts. Pehz tam pudele janoleef tumfcha, bet ne mitra weeta un tai jalauj kahdas 5—6 nedelas stahwet. Wehlat no seedeem noleeto majijumu war leetat preefch dajchadahm kaulu ligahm.

Beidjot wehl buhtu peeminams, ka kastana kofa augli ari itin deriga lopubariba; aitas, zuhkas zc. kastana auglus ehd labprahit.

—III.—

Wispahriga daka.

R i h n a.

(Beigums.)

Gubernu pahrwaldibu apghda wispahrigi un ari ihpafchi preefch tam ezeltais waldes. Preefch 18 gubernahm ir 6 general-gubernatori jeb wihsekehini (Tjungtu). Jitäs gubernas ir weens gubernators, kas eenem augstako ziwilweetu. Karadarifchanas apghda mandifchugeneralis, dajchos gabijumds teef ari gubernators ezelts par kara-spehlu-pahrwaldneeku. Naudas buhfchanas ir ihpafcha mantas finataja rokas. Preefch mahjito pahrbaudifchanas, semkopibas, paflabuhfchanahm, alzifesh zc. pafstahw ihpafchas teefas. — Wahrdsh „mandarin“ ir zehlees is Portugiseefchu walodas un apshime dewitäs schkiras (tshinas) amata-wihru, wahrdsh „kuan“ apshime kihneefchu waloda amata-wihru. Dewitäs schkiras amata-wihrus ischliht zaur masahm podfinahm is dajchadas drehbes un krahsas. Schihs podfinas ir usfchuhstas uf zepures. Amata-wihru kihna ir lotti dauj — ne-iffkaltami. Muhichiga weetas mainifchana padara kihneefchu amata-wihrus lotti weenaldfngus amata darifchanas un winu weenigais noluhsh iraid, schini ihfa laika, kamehr deenesta, jawus naudas mafus pildit. Kihneefchu semako amata-wihru tones ir lotti majas, tadeht tee wafis nandu peedfhdami usleef ihpafchas nodofchanas preefch jewis. Amata-wihri nedara it ne ka bes ihpafchas mafas; schinis domas ir tikpat majafais fulainis, ka ari leelafais pawehletajs. Wijulabafais amata-wihrs ir tas, kas zaur jawu naudas kahribu laudis nekafaitina uf nemeeru un kas prot galwas pilsehtas amata-wihru usmanibu nowehrst. Bet ja tomehr reif nahf par schahdu ipaidifchahu fuhdfibas, tad amata-wihrs pafaudä jawu weetu, to pat ari noteesä uf nahwi, kaut jo leelaka daka no nepareisi eenemtahm nodofchanahm buhtu wafistafä eemafata; augstakäs teefas nemihl, ka kahds kihneetis teef is meera trauzets. Warbuht mandarins ispidbija kas bija ispidbams un zaur to fazehla kauschu nemeeru, bet waldbiba to nebuht ne-eewehro; tas teef amata-wihram par lotti leelu noseedsibu peerehkinats, ka kahwis tik tahlu nahf un laudihm dewis eemeslu fuhdjet; amata-wihrs, kas no poliftilas ne ka neprot, newar ari jawu amatu pareisi ispidbit. — Mandarinam ir lotti gruhsh fahwoflis, kad semi apmekle kahdas behdas;

winsch ir atbildigs par badu, uhdens pluhdeem ic. kaut jo winam naw bijis eespehjamš fchos dabas atgadjumus nowehrst; jau daschs labs amata-wihrs tabehl ween ir fawu weetu saudejis.

Gubernas ir eedalitas aprinkšs. Zaurmehrā nemot katrā aprinki ir lihds 2 milj. eedfihwotaju. Aprinki atkal ir eedaliti pagastšs. Preefšch wairaf pagastu polizejas-darišchanahm ir eezelts weens no femafajeem polizejas amata-wihreem. Schahdi polizejas wihri ir leeli naudas plehfeji, tabehl eedfihwotaji tos koti bihstahs. Scho polizistu dehli war daschreij tehwa amatu mantot. Winu usdewums ir meeru ufturet, mafafās stribus leetas darit sinamas aprinka pahrwaldneekam un pagastu lozefkeem issludinat pahrwaldneeka nofazijumus. Teefas uf laukeem eenem wairaf privat-eeftahbijumu ne ká fahrtigu teefu weetu. Sahdschās dšihwojofchahm familijahm ir fawa galwa un pa wiseem kopā atkal weens augstaks pahrluhfs. Beidsot mineto pahrluhfu waldischanas amata-wihri usluhfo ká sahdschās eedfihwotaju weetneeku, kuram ihpafchi zaur losi isschirtti uftizigi wihri stahw pee rolas. Scho wihru leelafais darbs ir: basnizu ufturefchana, deemu falpojchanas nofazifchana, skolotaju apgahdajchana un tahs naudas un leetu peedfihfchana, kas preefšch tam waijadfiga. Mandarineem ir katrā weeta ihpafchi privat-palihgi, kas no mandarina scho amatu nopir-lufchi, stribus leetas no prahwneekem naudu isplehfdami un ar draudeem meeru taifa. Eedfihwotajeem ir no fcheem faktu midutajeem koti bail. Leelafšs pagastšs ir fewifchi weens nodofchana eenehmejs. Droschibas-polizeja atrodahs koti fliktá buhšchaná. Polizejas faldati wiswairaf ir sagfi, kus stahw draudfiba ar agrateem beedreem. Nozagtās leetas war tikai tab atdabot, kad usrahditajam koti leela makfa issjolita, jeb kad apfagtais ir kahšs augstmanis.

Rihneefchu kriminalgrahmatá atrodahs leels pulks nofazitu fodu par nofeedsibahm. Tani ir isschirtas tihschi un netihfchi padaritas nofeedsibas. Tur ari atrodahs koti daudf, kas pa wifam ir pretim muhfu pahrliezinafchanahm un eerafchahm. Zilweku nomaitafchana, laupifchana, sahdsibu usluhfo gan par nofeedsibahm, bet ne wis par leelafahm. Pahrfkatischanahs pret godu un deewbijibu teef koti stingri strahpetas, jo uf schim nofeedsibahm naw ne weens zaur kahdu waijadfibu peepeest, ká warbuht uf sahdsibu; negodiga ufwe-fchanašs un beedewiba teef usluhfkotas, ká nekunigas firds augfi. — Gewehrojams ir, ká fazelfchanašs pret warmahfeem fkuht atfihfa. Zai no nofeedsneekeem waretu kahdas finas isdabot, winus moza uf to breefmigafu un apzeetinatos tura ká mefcha fwehrus eeflodfitus. Wifw leelafšs strahpes ir schahdas: 10—100 zirteeni uf kahju pehdahm, aifjuhtifchana uf wifw muhšchu tahlafšs gubernás, fmagi wehrgu darbi un noteeafchana uf nahwi. Noteefafchana uf nahwi noteef koti beefchi; daschu deenu jazeefch finteem nahwes fods. Nahwes fods ir, waj fakfa nozirfchana jeb nofchnaugfchana. Pehz leetu prateju domahm leelafá dafa no apfuhdfeteem mirft zaur pahraf leelu mozi-fchana un zeetumu. Eiropesfchi stahw fem konsulu teefafchanašs. Ar kriminal-likumu dofchana tureenes waldbiba nodarbojahs jau daudf jenafi, bet ziwil-likumu tur truhfa lihds pat jaunakeem laikeem, tabehl ziwilfuhdfibas no Eiropesfcheem pret Rihneefcheem paleef armeenu be-fahdeem panahfumeem. No 1870. g. tureenes waldbiba eefah-fufe teefas buhšchanas pahrlabot un ari tirgofchanašs likumus farafstii.

Kara buhšchanašs Rihná ir koti wahjas un nepilnigas, kaut jo tureenes waldbiba jau no 1854. gada nopuhlahs tahs pahrlabodama. Zau no feneem laikeem Rihneets eeflatija karu par nelaimi un ká negodu preefšch wifas zilwezes; pafaules stahstšs naw ne fur minets, ka Rihneefchi ir leeli kara waroni un ufwaretaji. Saldatu kahrtá tikai koti maf eewehrota, tikai fadurfchanašs ar wakara femehm Rih-neefchu waldbibu pahrliezinaja, ka labaka kara-fpehfu organifazija ir waijadfiga. Duhfchās Rihneefcheem netruhft; wini turahs it buhšchigi pret Eiropesfchu usbrukumeem, karodami ar bogenu un bultahm, fchlehepeem un krama-fintehm. Preefšch kara-deenefta neteef wis refrufchi nonemti, ká zitās Eiropas walstis, bet wifš kara-fpehfs fastahw is faw-wafneekem, ihpafchi is Zatareem (Mondschu) un wezo faldatu dehleem; malas prowinzšs garnifijas faldatu weetu manto pehz nahwes winu behrni. Schee kara-pulki issfatahšs koti behdigi un nowahrgufchi, jo wineem ir knaps ufturns. Ofizeeri ir tapat ká ziwil-amatšs pehz nolifka ekfamina eedaliti trihs fchfirás. Wakar prowinzšs (gubernás) ir pee kara-pulkeem notufufchās tikfab organifazija ká apbrunofchana leelas pahrgroffchanašs, kas lihds fchim Eiropesfcheem naw wehl ihfii sinamas.

Rautinā ar Eiropesfcheem ir ihpafchi tee kara-pulki eewehrojami, kas atrodahs ap Pekingu, Kantonu un zitšs apgabalšs rihta-prowinzšs. Schi armija ir weenigá, kas pehz Eiropesfchu modes ar fchi laifa kara-eerofscheem isrihfkota. Tab wehl ir otra wifai swariga pahrgroff-fchana jaunafšs laifšs notufufi, kas pelna eewehrofchana: gar Peiho-upi pee Kantonas, Schanghai ic. prowinzehm ir pehz Eiropesfchu sistema usbuhweti jauni un leeli zeetofchni, kas ar Krupa leelgabaleem is-rihkoti. Rihneefchu muhrim tagad kara-laifšs naw ne kahda swara, tomehr nefahdehs, kad winu pehz eespehjas aprafstihš. Schis milfu walnis ir usbuhwets gar ihstās Rihnas feemefa robešchahm. Rihná fcho walni fauz „Bang-Li-Schang-Tfching“ (leelais muhris 10,000 Li garfch). Muhris ir buhwets (246—209 g. pr. Kr.) no keifara Schi-Hoang-Ti is Tshin waldbineeku ziltš. Toreis muhri buhwejet Rihna fewi gribeja aiffargat no Tataru usmahfichanahm. Muhris eefahlahs wakardš no Rihnas prowinzšs Kansu pee Sutfcheu un steepjahs gar augstemes malu leelá rinki lihds Pefscheli juhfas fchau-rumam un uf Schinking robešchahm tahlat uf feemekrihta puš lihds Sungari upei. Muhra garums istaifot 3000 weritu. Daschās weetas tas ir dubulti, ja ari trihsfahrtigi taifšs, ihpafchi Pekingas tuwumá. Muhris pastahw pa datai is femes-walna, bet no abahm pufehm ir isoderets ar akwineem ic. un issfatahš, ká buhtu wifzauri muhritš. Wifsch steepjahs pahrfalna augstumeem un breefmigeem dšikumeem un dara fawadu eefpaidu. Otrais walstš-muhris eefchpušé ir daudf ftiprafki un augstafi buhwets ne ká tas ahropufé (pee Kalganas); wifsch ir 37 pehd. 7 zeli augstšs un pahraf par 23 pehd. 11 zelu beefs, is granit akmineem muhritš un ar tornifcheem is feegeleem is-grefnotš. Augstafšs weetas muhris ir noftiprinats ar tšhetrfantaineem tornifcheem. Hohanhou kálnaleija, 12—13 werftu tahlumá at-rodahs 9 wahrti, no fureem trihs ir eetaifiti pa pahreem un beidsamee pa trihs kopá. Laupitaju usbrufschanahm schis muhris pahpehja gan preti stahwet, bet ne ká jo leelafam kara-fpehfam. Tagad muhris teef koti maf apfokts, tomehr polizejai tas ir daudf ko wehrtš, jo wahrtšs ir nolifki fargi, kas katru eenahjeju un isnahjeju eewehro.

Keifara fabritu-eetaifšs Tifšina, Nankingá, Schanghaiá, Fufschauá ir pilná darbá un kuftefchana. 1872. gada Schanghaiá usbuhweja kara-fugi no 2700 muzahm ar garainu mafchini no 1800 firgu-fpehfa, ar 26 dimdefmittfchetru un 2 dewinu mahrzinu leelgabaleem; otrs fugu buhwplazis ir Fufschauá. Kara-fpehfa leelumšs efot 278 kom-panijas (katra 100 wihru) Mandfchu, 211 kompanijas Mongoti un 106,000 ihstee Rihneefchi (wifš pr. kawalerijas), tad 500,000 wihru infanterija un 125,000 wihru, kas peeder pee milizes, pa wifam kopá 820,000 wihru. Par tahm regimentehm, kas pehz Eiropesfchu sistema organifereetas, tuwaku fimu pa wifam truhft. Augfchejās armijas pehz wezšs eetaifšs tura no fewis koti daudf un isturahš pahraf nezilwezigi.

Ká walstš pamats un no Rihneefcheem leelá godá tureta ir femkopiba. Wifa seme teef usluhfkota ká keifaram peederofcha. No treschā waldbineeka ziltš beigahm (4 gadufimt. pr. Kr.) walste fanem tikai weenu nodofchana, furpretim agrafi waijadfija weenu femesdaku apftrahdat preefšch femes firfta. Semes ihpafchneeks neteef tagad ar zitahm nodofchanašs no walstš pufes apgruhftinats, ká tikai, ja fawu femes gabalu neapftrahdá, tad tas to pafaude. Uf lihdsenumu seme ir koti fafaldita. Familija no 5 lozefkeem war ar 1—2 defetinahm leelu femes gabalu itin brangi istift. Ihpafchneeks no 6 defetinas leela femes gabala, teef turets par koti pahrtufufchu wihru. Dascheem ihpafchneekem ir ari 600, kálnainás weetas lihds 1800 defetinas leels femes gabals. Romaeefs war ar fawu familiju no femkopibas tikai tad istift, kad femes gabals ir 2 defetinas leels; nomas nauda istaifa trescho daku no eenehnumeem. Semi apftrahdá jo wairaf ar grab-bekkeem un femes daufefkeem, kas daschdajchadi taifiti; arfki un ezeffchās atrodahs tikai leelafšs muifchās. Labibu iftul waj nu zaur mihdi-fchana ar lopeem waj ari zaur issfichana ar fprigufkeem.

Preefšch rihjas un zitas labibas famalfchanašs teef fudmalas leetatas, kas dšenamas ar zilweku rotahm, waj ar uhdeni un bifeleem. Prastus mehflus isleetat un kompostu fagatawot neprot Rihneets nebuht labaki, ká fché, bet gan wini prot wifus mehflus kraht un tos fmaltus waj fchfidrus fataifitus isleeta preefšch lauku-mehflofchanašs pehz fehjas. Augu mainifchana teef eewehrota. Tihrumš pastahw wairaf is tahs femes, kas ar uhdeni peenefta. Seemek-Rihnu nerehkinot, strahdá

laukds wifu gadu; deenwidus Rihnā ari fehi wifu gadu, ihpafchi tos augus, ko seemas laikā eewahk preefch pahrtikas. Leelakee darbi eefahlahs marta mehnesi un beidsahs nowembri. Sehshana un stah-bishana noteel wairaf rinki. Sihmejotees us mehflu spehku mehflus eedala tā: eljas rauschi, zilweku isfarnijumi (ko leetā tikai ar ubdeni famaisitus), bifelu- un wehrschu-mehfli, tā ari kasu- un firgu-mehfli (teel wairaf schlibrā buhshana isleetati); uhdena stahbi (teel loti daudj leetati); pelni (leetā miswairaf ar ziteem mehfleem famaisitus), dedfinats kalkis un eepuwuschas siwis. Rihnā kopj miswairaf rihfu un juhrmalās kofwilnu. Seemet-Rihnā rihfas weetā kopj kweeschus un fehnalu-augus. Dahrsu-augus, sihpolu sortes, fakru- un famolu-augus audsē loti daudj, kas isdod misai labu raschu. Tehjas foks pagehr stiprus mehflus, ischaklu semes apstrahdashanu un 7. gadā to nogreesch, lai pee stumbra aug jauni peesari, kas isdod jo labakas lapas. Tehjas lapas teel preefch pascha bruhka loti prasli fagatawotas. Saulē tahs sawihtina (ne fakaltē) un tad usber us lahdu is bambus-needres taifitu feetu. Schis feets teel turets us oglu uguni. Tehjas lapas, arweenu maisot, kluhst fakarfetas, tab ruletas ar plati uslistu rofu rinki greeschot; wehlahu lapas schahwē tahdā weetā, kur wehshch welk. Tirgotaji fagatawo schahdu tehju wehl fewishki. Wini to leel ischetras reijas sawās krahnis; pehz tam peemaisa dahrgus, stipri smarshigus feedus un tad isshahwē. Rihnā audsē ari loti daudj eljas-fofu; starp ziteem schkeedru augeem kopj ari kanepes un miswairaf tā faukto Rihneeschu sabli. Mahksliskā dahrs-kopibā Rihneeschi ir leeli prateji un schini sinā loti ruhpiigi. Turpretim meshkopiba kluhst pa wisam palaisa. Plawu kopschana saweenota ar lopu audseshanu ir Rihneetim pa wisam nepasihstama leeta. No leela swara preefch Rihnas ir sihdashagatawoshana, kas sawneeguse loti augstu attishitibas stahwofli; miswairaf un labako sihdu fagatawo widejās prowinzēs. Sihdatahrpu audseshana ir maj attish-stijusehs. Ar sweiju nodarbojajs loti daudj zilweku. Iffweijotās siwis leetā ne ween preefch ehshanas, bet ari preefch lauku mehfloshanas. Pee sweijas palihds daudjreis nomahzits juhras-krautlis. Uhdens pluhdi padara Rihnai daudjreis leelu schahdi. Rihfu lauki, kas atrodahs wairaf upju leijas, teel appluhdinati un wijs nomaitats, zaur kam tad ari ne reti iszetahs bads. Schahhdēs gadijumds isdod gan pa walti waj apafsch turgus zenas rihfu is spihkereem, kas eetaifiti no waldbibas un privat-labbareem, bet tomehr katru reiju schis krahjums nepeeteel.

Papihra fagatawoshanu Rihnā jau pasihst 153 g. pehz Kr. Preefch tam leetā: kanepu schkeedrus, jaunus bambus stahdinus, rotangu (tā faukto Spaneeschu needri), rihfu- un kweeschu-falmus 2c. Ii wiju stiprakā papihra taifa logus un leetus-schirmjus.

Rihneeschu pulweris ir rupjch un aifdegahs loti lehni. Metala maifijumi ir loti brangi; Rihneeschu swaneem ir loti jauka un patihlama stana.

Rugus buhwē tikai no keisara eetaifitds fabrikds, kur Ciroppeeschi par meistareem; Rihneeschi naw flaweni juhras braujeji, tomehr naw ko schaubitees, ta wini jau 5. gadusimteni nokluwuschchi Widus-Amerikā.

Andele. Ii Rihnas iswed jo wairaf tehju un sihdu; zitas prezes ir maj ko eewehrojamas. Ii zitahm walstihm Rihnā eewestds prezes, kas buhtu jo eewehrojamas, ir schahdas: opiums, kofwilnas prezes, is aituwilnas isgatawotās prezes, prakta kofwilna un metalu leetas. Kreewijā Rihna eewed jo wairaf tehju un iswed samtu un smalki isgatawotas wadmallas. Rihnas andeles fugi ir loti prasli un neweizigi buhweti, kas tikai weenu gadu istur, tadeht tureenes tirgotaji mihl sawas prezes isfuhstit ar Ciroppeeschu kugeem.

No 17. gadusimtena Kreewijai ir Pekingā, Rihnas galwas pilsehtā, weena bajniza un weens Kreewu klosteris. Pehz lihguma Kreewijai tur jaustura gariga mihija, kas pastahw is 10 lozjelteem. Pirmā laikā schos lozjelus wareja pehz 6 gabeem mainit, tagad to dara pehz patihshanas. Pehz wisa schi, Rihnas buhshanas Kreewijai ir daudj labaki pasihstamas, ne tā zitahm walara walstihm. — Pehz lihguma no 12. maija 1858. g. Kreewija dabuja leelako daku no Amura semes. Zaur wehlahu lihgumu no 14. nowembra 1860. g. klawa starp Kreewiju un Rihnu nodibinatas tirgoshanas buhshanas. Pehz schi lihguma Kreewijai atwehleja Pekingā sawu fuhitni turet.

†—†.

Dalshadas sinas.

No Geshshemes.

No Peterburgas. Leelfirsts Tronamantineeks aishrauja ar sawu laulatu draudzeni un behrneem us Gapsalu, kur tee ilgaku laiku grib usturetees.

„Waldbibas Wehstnesis“ sino, ka eeshchleetu ministra palihgs apstiprinajis Rigas Aleksandra gimnashjas skolenu palihdsibas beedribas statutus.

Jelgawas Latweeschu beedriba sawā pirmā general-fapulzē 10. junijā eezehla 30 runas-wihrus, kuri is sawa pulka iswehleja:

J. Neumani (Kalnzeema pag. wez.) par presidentu un par teatra komishjas preefchneeku;

Straubes Jahni (pag. wez.) par I. wihze-presidentu;

Materu Juri par II. wihze-presidentu, par I. rakstu-wedeju un par rakstneezibas-nodakas preefchneeku;

D. Tombergi par II. rakstu-wedeju un par bibliotekaru;

A. Grosbergi (nama ihpashneeks) par beedribas rentmeisteru;

K. Heilsbergi (kopmanis) par beedra sinataju;

M. Bluhmu (grahmatu-wedejs) par beedr. grahmatu-wedeju;

R. Peisi par ekonomijas un beedr. mahjas pahrluhku;

G. Sprinki par fahrtibas-komishjas preefchneeku.

Runas-wihri no spreeda, ka beedriba 24. junijā (wezajds Jahnds) isbrauks salumds us Krona-Wirzawas jauko mesha dahrsu, kas leelungu laikds dibinats. Turpmal shkatas sinas.

Jauneezeltais Dofas general-gubernators, general-adju-tants J. Drenteln. aishrauja 1. junijā us Dofu.

No Rigas. Twaikons „Golubtschik“, ko Lubanes barons Wolffs bija ihrejis, deht Niweekstes dsituma ismelshchanas, tapa no Rigas lihds Stufmannuischai aishwests pa dselshzetu. No tureenes tas brauzis us Rigu pa Daugawu atpakal, pee kam israhdijees, ka tikai weenā weenigā straumē lihds Stufmannuischai twaikoni newarot pahrluhst pahri.

Widsemes mahzitaju sinode tapshot schogad 14. augustā Walfā notureta.

Pa Rigas-Tufuma dselshzetu 1879. gadā ir braufuschchi 591,207 pasafcheeri un ir walti tapuschchi 2,245,009 pudi pretfchu. Genehmums ir 273,854 rubl. 65 kap.; isdewums — 250,846 rubl. 27 kap. (Wisstipraka braufshchana bijuse julija mehnesi — ar 149,728 pasafcheereem; miswahjakā februara mehnesi — ar 12,734 pasafcheereem).

No Zarnikawas mums sino, ka tur (Lutera) bajnijā grahmatinu „Sinās par palihdsibas lahdes darbu“ isfolot par 6 kap. gabalā, bet kad pirzeji ee-rejot gehrb-kambari, to gribedami pirkt, tad pagehrot 8 un 10 kap. gabalā. — Deewalposchonu ari traujejot upuru-mafu skandinashchana; turpretim bajnizas dseefmu dseedashchana us 4 balsim tur ne-efot atlauta, tadeht ka traujejot fwehtas domas! — Mums tē japeemin, ka pareistizibas bajnizās wairakpalsiga dseedashchana fewishki teel kopta, jo dseedataji zaur likumu ir atswabinati no kara-deenesta. Loti derigi buhtu, kad Zarnikawas bajnizas lgs isflaidrotu, lahdu eemeslu deht minich tureenes draudsei leedj tahdus jaukumus.

Ii Ahdashcheem. Rahdus mehneschus atpakal atradahs Wahzu Rigas awisē lahds rakhs, kurā ar J. S—g. parafshjees korespondents is Ahdashcheem par to scheshlojajs, ka Ahdashcheeki nedodot naudas preefch nabagu nama buhwes, turpretim tee efot ar mihlu prahtu leelaku sumu gluschchi walti preefch adreses isdewuschchi, kura 19. februari tika no Widsemneeku pufes muhsu mihlotām Semes-tehwam pasneegta. Uj negehlibahm, kuras J. S—g l., Wahzu Rigas awisē isgahsdamees, bija leetojis pret Rigas Latweeschu beedribu, ka schi teizamā darba weizinataju, ir jau peenahzigi atbildets un par tahm es wairs newehlos runat, bet gan lahds wahrdus Ahdashcheeku nabagu leetā isfazit. Janoshchlo tikai, ka schis rakhs ir ilgaku laiku uslawejees, bet eekam es to wareju rakhit, man bija par scho leetu wairaf ja-apklashchajahs un weela jafakrahi.

Ahdasču pagastā ir, ja daud, kabi desmit nabagi un nespeh-
neeki un es netizu, ka buhtu leetderigi, preekšč 10 personahm ihpafču
namu zelt un usturet. Zaur to pagastam rastos daud wairaf isbo-
fchanu ne tā tagad, kur nabagi ir pa pagastu pee fainneekem isbaliti
un dabon katrs preekšč fawas usturas waijadfigo peepalihdfibu. Bes
tam es daru zeen, Ahdasču pagasta amata-wihrus uf kahdu, pagastam
peederigu kapitalu usmanigus, no kura augleem waretu ne tif ween
itin labi nabagus apgahdat, bet ar kuru pasču buhtu ari waijadfīgā
brihdi itin prahws nabagu nams usjelams. Uf ūcho kapitalu atklati
wehribu greest, es esmu zaur to peespeests, ka Ahdasčos atrodahs ne
tif ween fainneeki, bet ari pat pagasta amatōs stahwofchi wihri, kas
to nebuht nesina, ka teem tahds kapitalis peeder.

Zeeta ir tahda. Lihdf pagahjuschā gadu-simtena beigahm nebija
pee Ahdasču basnizas ne kahdas ihpafčas mahzitaja muisčas un
katreifigais mahzitajs dshwoja waj nu ūchur jeb tur. Gadu-simtena
beigās tika tagadeja mahzitaja muischa no Ahdasču pagasta par 800
dalbereem pirfta un ir tā, kā tas ari zaur wehl atrodameem dokumenteem
peerahdams, pagasta ihpafchums, kuru pagastis sinams katreifigam
mahzitajam par dshwes weetu eerahda. ūchi muischina bija gan pa-
gahjuschā gadu-simtena beigās tif lehti pehrkama, bet tagad tai jau ir
tif daud wehrites, ka pagastis preekšč kahdeem 10 gadeem pahrdema
pee tahs peederigā meščā zirfios fokus par 3600 sudraba rubleem. ūchis
kapitals tika 5 procentes nesdamōs auglu papihros nogulbits, bet fur
tas tagad atrodahs un kas ar teem 180 rub. noteef, kuri if gadus tā
augli eenahl, tas gan tif retam kahdam Ahdasčneekam buhs sinams.
Tadehl es, Ahdasčneekus uf ūcho kapitalu usmanigus daridams, zeen.
Ahdasču pagasta wezako Primana lgu itin laipni luhdsu, darit sinamu

- 1) fur ūchis 3600 rublus leelais kapitalis tagad atrodahs un
- 2) kam par labu teef, ifleetati tee 180 rubli, kuri tā augli no
kapitala if gadus eenahl?

Kahds Ahdasču pagasta lozeelis.

Red. peesihm. Atbildibu par ūcho rakstu, kā lehti protams,
newaredami usnemtees, mehš to usnemam tadehl, ka — pehz zeen.
wehstitaja wahrdeem — zitadi naw eespehjas, ūcho leetu zelt pee gaismas.

No Dinaburgas puses mums raksta: Mefen kahdā wafarā,
tunisai metotees, kahdās Kalkahnes meščfarga mahjās eebrauz ar
fuhmani diwi augsti tūchinowneeku mundeerā gehrbuūchees fungi.
Weens no lungeem iswilzīs if keshčas papihru, kurā ūtatidamees tas
meščfarga wahrdu fauzis un jautajis, waj tas esot tas pats, kam
Baramifa (kahds zits fainneeks) 80 rub. parahdā bijis un tos tam
nefen atdewis. Kad meščfargs it godbijigi atbildejis, ka winjch esot
gan tas pats, tad fungi teifufchi, ka wini no gubernatora fuhtiti, to
naudu atnemt, jo ta esot neriktiga un tadehl pagehrejufchi, lai
to tuhlin rahdot. Wehl peeminejufchi, ka Baramifa jau seh-
ūshot ūlufstē zectumā un ari winam ūcheem tuhlin lihdfi ja-
brauzot. Meščfargs ūteidtees it mudigi pehz naudas; weens lungs
tam gahjis lihdfi un lizis otram beedram ahra ifeet un mahjīnu ap-
waktet, lai no tahs ne weena zilwefa ne-ifeetu. Kungs parahdito naudu
ifkaidrojis par neriktigu un pawehlejis lai rahda ari jawu zitu naudu,
ko tas ari par tahdu pasču atfūnis un tadehl to paturejis pee jewis.
Kad nu lungs mahjīnu ifkratijis un wairaf naudas tur neatradis, tad
lizis meščfargam tuhlin ūfegu juhgt, lai lihdf ar ūcheem waretu braukt
uf ūlufsti. Meščfargs gribedams pawehli ispidit, jahjis meklet ūfega
pinella atflehgu, bet ifsamifchanā buhdams, wairs neatminejahs, fur
to nolizis. Kad nu atflehgu newarejis dabot, tad lungs pawehlejis,
lai rihtā eeronahs ūlufstē pee teefas. Kad fungi jau aifbraukufchi,
tad tika meščfargs jawu nelaimi pirts eedshwotajam pastahfrijis, kas
tuhlin nahjis uf domahm, ka tee fungi tika warot buht blehūchi. Un
pateefi tahdi tee ari bijufchi, jo kad ūchee aifdshinufchees pakaf lihdfi til-
tam, kas wed pahr Daugawu, tad tilta fargi teifufchi, ka diwi fungi
ar fuhmani un tahdu ūfegu pee tilta peebraukufchi, bet kad tan azu-
mirklī newarejufchi pahr tiltu laif, tad fungi no wahgeem ifkafpufchi
un aifgahjufchi kahjahm uf Dinaburgu. Ari meščfarga fainini
tahds lungs faulei noeijot redsejufchi meščā stahwot. Meščfargam
ūchee blehūchi gan uf tahdu wihri 175 rub. nolaupijufchi, bet tomehr
tas preezajees par pinella atflehgas ifgahjanu, jo ja ar teem buhtu
warejis braukt lihdfi, tad gan wairs dshws nebuhtu pahrbrauzis.

Meiūchl. Kahrlis.

Upes derwa ūweizinaschana Tefrpata. Kreemu awifchu
„Nowosti“ Tefrpatas korespondents raksta tā: „Mufsu garlaizigo un

weentufigo dshwi uf kahdu laizīnu pamodinaja daschdaschadas farunas
un pahrspreedumi par pilsehtas parkā, „Domas kalnā“ jaun-ufjelto
milfigo tehl; par tam, ko tas nosihmē, ūpreekšč un domā daschdaschadi.
Tehls stahda preekščā leelu sehdoūchu mezi, kas weenā rokā tura airi,
un ar otru rokā atfpeedees uf pusappahitu traufu, no kura uhdens
lihst ahra. Galwa tam ir kroneta ar wihna-wihūchu mainagu. Pee
wetfcha, kas ūtatahs nesin kurf, trihs masi behrnini pasteepti fawas
rozinas uf winu.

Pee ūchahs grupas arweenu war redset pulku daschdaschadas
publikas, kas pa welti nopuhlejahs ifdibinat grupas alegorifka nosihme-
jumu. ūgauni eefū ūcha „wana papa“ redj pehz fawas tautas teifas
„wana muinu.“ Kreemi eefū wetfcha ūaprot Reines upes alegorifko
nosihmejumu un eefū trihs masajeem behrneem, kas uf winu zehūchahs,
ūgaunufemi, Widsemi un Kurfemi.

ūhrmanis,

kals no Kurfehnu mahjahm.

Mifijones ūina. Ka ar mifijones darbu Afrikā lahga wis ne-
eet, tas jau ūen sinams. Seemel-Amerifaneeūchu awifūes „Nu-York
Herold'a“ korespondents raksta tā: „No un kam lai es tizu“, ifūau-
zahs ūawā ifsamifchanā Negeeru karalis Mtefa, kad ūesuiti nehmahs
to peerunat, lai peenemot katolibu. „Kam no jums ir tainiba? Pa
preekūchu es biju elku kals, pehz tapu mohamedanees, wispehdigi pee-
nehmu kristibu. Tagad nahj ziti laudis (ūesuiti) un ūafa ka Angli
esot meklui un wisihūtenakā esot katolu tiziba. Kad nu es ūcheem
padoūchos, kas gan man war apgalwot, ka par kahdu laiku nenahl
atkal ziti laudis, kas ūafa, ka ūchee (ūesuiti) melo.“ G. Kurfehns.

Kreemu beedriba preekūch elektrizitetes uūstahdijufi pagah-
juschā gadā tika 400 lukturus, bet ūchogad pee beedribas jau esot
4000 lukturu apsteleti. Tā p. p. ūelgawas pilsehtas walde at-
kafwufe ūablotschlowa fungam, bes kahdas atmalūas pilsehtai par labu,
ūelgawā lilt wada-drahtis preekūch elektrifkas apgahfmoūchanas; to
pasču darijufi Peterburgas pilsehtas weetneeku ūapulze, pret masu at-
lihdfinaschanu pilsehtai par labu.

No Pinuijas (Somu j.). Starp jautajumeem, kuru nahūofchā
mahjitaju ūapulze Borgā'a apfpreedihš, ir wiswairaf eewehrojams
Pinnu walodas eewefchanas jautajums wifās garidneeku darifchanās.
Daschi prahwesti ir likufchi preekūchā, ka turpmat wif raksti un oltis
fastahdamas Pinnu walodā un ari mahjitaju eefwehtifchanai ūhini
walodā janoteef, ja tee to paschi wehlahs.

No Wilnas top „Goloūam“ rakstis, ka tur Raūeinu un
ūchautu eprinfōs ūfegu ūahdfiba atkal esot pilnā plaukumā. Wif
brihnotees, ka starp ūfegu ūagleem atrodotees ari diwi muischneeki.
Pee weena no wineem uradniks atradis 12 ūweūchus ūfegus, no kureem
weens bijis ūagts kahdam ūemneekam Normanūchu zeemā. Otru muisch-
neeku uradniks ūakehris uf zeta, behgoiūchu.

Nowgorodā ir dibinajufehs biūchlopeju beedriba. Par preekūch-
neeku ir eewehlets G. W. Verche lgs.

No ūekaterinoslawas. „Goloūam“ ūino, ka Abelheimes
kolonija, kas koi brangi bijufi uūplaukufi, no uguns aprihta. ūkahde
istatfot lihdf 40,000 rub. un eedshwotaji atrodotees wisbehdigakōs
apstahfōs.

No Wilnas. Bijufchais general-gubernators, general-adjutants
Albedinjis, preekūch kahda laifa augstakā waldibai eefneebfīs preekūch-
litumu, ka ūrahpes procentes, kas no pehdejā ūolu dumpja laifa
dewinās wafara gubernās tapa uūlittas uf ūoleem peederofchahm
imobilijahm, nu taptu atkal atzetas. „Goloūs“ dūrdejis, ka ūchis
jautajeens drihjumā tapūshot ifūhrtis.

Uf Miaschlas-Wiasmas dshlūzeta, pee 132. werstes, 17.
majā brauzeens noskrehja no ūleedehut, zaur ko 6 wagoni tapa ūa-
dragati un 2 apstahditi. Zilweft nelaimigi netapa.

Samaras gubernai draudot leelifšs pōfīs zaur uguni.
Tureenes ūepēs, zaur tagadejo ūawu laifu, ūahle esot gandrihš pa
wifam notaltufe. Gani, ūawā neapdomibā, laifam buhs peelaufufchi
uguni, un nu ne tif ween ūepēs ūahle deg, bet uguns ifplehūchahs ari
tahlaf, pahr ūehjas lauteem, un draudē pat dshwolkeem.

Politiskis pahrsfats.

M. J. 10. VI. Kreemu tautas slawenafaja dseemineeka Puschlina peeminas-sihme Maslawā 6. juniā atklahta. Pee atklahšanas nehma dalibu daudš augstu wihru, ūhtni no daščahm sinifšahm walšis eestahdeht un nesklaitoms kaušču pulks. Wet ari ahrpušs Maslawas šhis eewehrojamašs notifikums naw palizis bes leeliska, tā ūatot augsta eespaida: 6. juniu ūwineja wehl daščā labā zītā weetā, tapat ari Rīgā (pats par ūewi protams Kreemi). Gan tē neatškaneja muškas škanas un lihšgmibas-trošnis, tā Maslawā, bet ūwehtki Puschlinam par peeminu bija tatschu. Sanahza mahziti wihri un nemahziti patrioti, ūozija dedšigas runas, lašija gabalus iš Puschlina rakšiem zc.

Eiropas politikas laukā, tā jau ūinams, šhini brihdi Berlines konferenze wisleelalo eewehribu greešch uš ūewi. Šchi konferenze ir ūanahfusi, lai leelwalštis weenotos tani ūinā, tā robešču-štrihdi starp Greakiju un Turziju ūtuhtu nobeigti pehž Kreemu-Turku meera-lihguma, to leelwalštis Berlines kongrešā atšina. Konferenzes loželki ir wišī leelwalštju ūahretige ūhtni Berline, Wahzijas ahrigu leetu wadons ūirts Hohenslohe un bes tam wehl ūchahdi kara-techniki: no Kreemijas — generalš Alnuščins un palkawneekš Bobrikows, no Anglijas — generalš Linten-Simons, no Austrijas — palkawneekš Rips un bijuščais general-konsuls Zwidenešs. Šchee kara-techniki buhs til daščadu jautajumu išklaidrotaji, bet ištēe balsotaji paleek ūhtni un ūirts Hohenslohe. — Pašči prahwneeki, Turzija un Greakija, naw dabušči konferenzē balši. Wini gan teek peelaišiti, dot išklaidroščanas un išūzīt ūawas wehleščanahs, bet ne wis peedalitees pee konferenzes par loželkeem. Winu peelaiščana pee balsošanas ari nemas newartu konferenzes išanšumu pahrgrošit, jo ūaprotams, tā Turzija un Greakija balsotu arweemu weens pret otru, tā ka winu balšis weena otru atšwehtu. Waj winu weetneeki tadehl bijušči nebijušči, išanšums paliktu tas pats. Tomehr peelaišī Turziju un Greakiju pee konferenzes par loželkeem, to leelwalštis goda labad newartu darit. Jo ūaprotams, kad Turziju peelaida, tad winas pretineezi Greakiju newartu ištunt, bet majai Greakijai ūaut ūehdet leelwalštis blatus par pilnteešigu loželki, tas goda pehž no leelwalštis nebija peelaiščams. Un ari Turzija ūaur ūaween jautumeem un nesahrtibahm eenehmuše tahdu ūahwofli, tā leelwalštis newart buht par ihpašču godu, ar winu ūehdet blatus. Berlines kongrešī Turziju gan peelaida par pilnu loželki, bet tas notika tadehl, tā winas pretineeze ioreiš bija Kreemija, un kad šcho ūinams no kongreša newartu atštunt, tad to ari negribeja darit ar Turziju, lai weena pretineeze nenospreestu par otru. Rā leelahs, konferenze ūawas dariščanas pabeigš bes tahdeem ašeam ūrihdeem, ūahdi pa brihšcham notika Berlines kongrešā. Leelwalštis leelahs Greaku robešču jautajumā deesgan weenprahtigas. Leelakais ūhehrlis, kas ūenat ūahweja Greaku pahgrejumeem zēlā, proti Anglijas pretešiba, tagad ir ištubis, jo Glodstona ministērija pilnigi tam peekriht, tā Greaku pahgrejumi jaispilda. Greaku intrešču ūiridigalā aištahwetaja ir Franzijs, un tas no winas ūenatā ministēru preekšneeka Wadintona ūahahditais robešču wiššchanas preekšlētums ari buhšot konferenzes ūpreedumeem par pamatu, Kreemija jau ūenat išteiūe, tā wina balšos par latru preekšlētumu, kas Greakijai par labu, ūaut gan wina meeriģi padoščotees leelwalštju balšu wairakumam. Wahzija, tā jau nesēn ūinoja, ešot ar Franzijs ūchā jautajumā pilnigi weenjušees, un tā tad atleek til Austrija un Italijs, kas uš jautajumu warbuht ūatahs zītadi. Italijs, kas mellē peelabinatees pee Albaneešcham, negrib, tā Greakijs dabutu Janinas aprinki, jo tur puše jeb leelakā dala no eedšchotajeem peederot pee Albaneešču tautibas. Austrijs atkal ūapno no pahrwaldibas pahw Balkanu puščalu lihš Saloniki, un tadehl negrib, tā Greakijs ištatahs uš ūcho puš. Bet abas minētās walštis ir par wahjahm, lai waretu leelwalštju balšu wairakumam pretotees, un pee tam winahm ari ūawā starpā ir eenaids un pretigas intreses, tā ka winas ne kad kopigi ne-istureees. Winas tadehl galu galā ari nepretosees. Tā tad parehšams, tā konferenzes ūpreedums kriihš Greakijai par labu, un jautajums til buhs, tā ūpreedumu ištubit. — Pruhšču tautas-weetneeku ūapulze til daudšahrt pahrrunato bahnizos-lihumu 1. un 2. § atraidiūi. Ar to tad, tā leelahs, ari wišu ūilu paragrafu wehrie ir ūuduš un laitam wišs lihuma preekšlētums ūuhs atmešis, tā ka tad bahnizos-jautajums Pruhščā buhs til tahlu zif jau bijis. — Belgijs, tā ūinams, 1830. gadā atšwabina-

jahs no Holandeešču waldbibas un ūchi notikuma 50 gadu jubileju tā ūwin ūhini gadā. Šchee ūwehtki pahstahwehs iš ūchahdeem ištihkojumeem: 1) Industrijs ištahde, no 15. junijs (pehž jainā kalendera) lihš 15. oktobrim; 2) laukšaimneezibas ištahde no 19. lihš 25. junijs; 3) ūirgu ištahde no 6. lihš 11. julijam; 4) armijas un pilšonu gwardes ūmotra; 5) tautiška ūchahšana goda pehž 20. junijs; 6) Leopolda I. peeminas atklahšchana 21. junijs; 7) dahšneezibas ištahde 22. julijs; 8) muškas ūwehtki no 22. lihš 24. julijam (3 deenas); 9) konzerts goda algas pehž 26. un 27. julijs; 10) wehturistšas mahšklas ištahdes atklahšchana un mahštu pilš eeswehtišchana 1. augustā; 11) dseemju karšch goda algas pehž 8. un 9. augustā; 12) ūirgu ūkreeschanahs 15. augustā; 13) patriotiški ūwehtki 16. augustā; 14) wingroščanas un mahšlēneeku ūwehtki 17. augustā; 15) wehturistka jahneeku kawalkada 18. augustā; 16) tautas ūwehtki un ūirgu ūkreeschanahs 19. augustā. Bes tam wehl tani laikā tiks notureti dašči ūinatniški u. z. kongreš, ūapulzes zc. — Anglijas apakšchamā Riščards lika preekšchā, lai waldbiba ruhpetos panahst weenoschanos uš Eiropas leelwalšju kara-špehku mašinahšanu. Gladstons atbildeja: Pehdigos 30 gados ešot ūaur karu panahstas daščas pahrgrošchanas, las preekšch nahšamibas apdroščina leelaku meera pahstahwibu. Italijs ūaweenošchana, Wahzijas atšawenoschana, Slahtu jaunata atšwabinaščana, wišs tas nebuhtu bijis panahšams ūaur meera lihšleem. Gladstons ūhwi noteesā netaišnūs karus, bet ne wis brihwibas karus. Wehlejšams gan ešot, tā preekšch tautu ūrihdu ištahšchanas tiku atrahši lihšekli, kas nebuhtu til dahrgi un buhtu prahtigati, ne tā karšch, bet ūhini jautajumā waldbai waijagot ištutees ar apdomu, itin tā laiks un atgadijeeni to pahghrot. Kurtrejs lika preekšchā, nospreest: „Waldbibas peenahšums ir, leetot latru ištubigu brihdi preekšch ūwešču waldbibu pahšubinahšanas uš kara-špehku mašinahšanu.“ Riščarda preekšchilētums tika atraidits, bet Kurtreja rezoluzijs tika peenēmta. — Arabeešču dumpis Turzijā plohahs wiswairak Seemeka-Arabijā un ihpašči netahl no Schatel-Araba upes (tā ūauz Eifratu un Tigrisu pehž winu ūaweenošchanahs). Dumpineeku wadons Mansurs pašchā jau wadot 20,000 jahneeku un ūipri ūpaidot Turku kara-špehkus. Rihšums starp Turkeem un Arabeešcham augtin aug. Ja wehl atgaditos, tā ūultana wara Eiropā teek ūaur kahdeem atgadijeeneem ūatrekta jeb mašinata, tad dumpja leejmas Ašijs ūazelšees wehl ūiprati. — Sina, tā Melnkalnei grib atdot Dulzinas ostu, ištahdahs gan par pareišu, til ween ūchi atdoščana nenoteek par walti, bet Melnkalnei par to ja-atšakahs no teem wina ūaur Berlines kongrešu un wehlatu ūalihgumu ar Turziju peekširteem ūemes gabaleem. — Iš Nu-Jorkas (Seemel-Amerikā) ūino, tā Spaneešču kara-ūugis „Runzijs“ ešot aištahris Amerikaneešču ūlagas godu. Minets kara-ūugis netahl no Kubas peekrašes ūatizis Amerikaneešču ūchunu „Ella A. Merit“ un ištahwis tam ar lodi ūaur takelahschu, ūaur to peespeesdams ūchunu apstahtees. Amerikaneešču kapteins uš-wilzis ūawu ūlagu, kahš wiršneekš atbrauzis no Spaneešču ūuga, ištellejis Amerikaneeti un tad atbrauzis atpakal uš „Runzijs.“ Runzijs ūchi tee ūawā starpā naw, jo ne weens nesapratiss otra walodu. Šchunas ihpaščneekš ūcho notikumu pašinojis Amerikaneešču ahrigu leetu ministram Swartšam. Tomehr Spaneešču ištareščanahs ištahdrojahs ūaur ruhpehm, tā Amerikaneetis nemedot Kubas dumpineekeem pahlihdšibu, tā tas beechi notizis no Amerikaneešču pušes. Kara-ūugeem kara laikā ir brihw ištellek ari neitralus ūugus, un tadehl tē jautajums war til buht, waj Spaneetis naw pahrfahpis ahrigu formu, tuhliht ūchahdams lodi ūaur takelahschu. Bet kas ūin, waj Amerikaneetis nebija pirmo tūšcho ūchahweenu atstahjis ne-eewehrotu, un tad Spaneešču kara-ūugim bija teekiba, ūchaut ar lodi.

Wisjaunakās ūinas.

Rīgā, 10. VI. 1880. No Berlines ūino 9. junijs, tā tautas weetneeku ūapulze peenehmuše Stengra preekšlētumu par bihšlapu peenahšumu, pašinot waldbai ezejto garidšneeku wahredus; tad ūila bahnizos preekšlētuma 3. un 4. punkte ūawā tagadejš formā peenēmta ar 252 pret 150 balšim. — Atehnē (Greakijs). Parlamēta ūanahšchana nolikta uš 19. juli. — „Solosam“ telegrafeerē iš Wihnes, tā Anglu ūhtnim Pelingā ušdots, lai tas rauga Rihnu ar Kreemiju ūameerinat.

Atbildeščais redaktors: **Watern Juris.**

No ūensures atwehlets, Rīgā, 10. junijs 1880.

